



Vissa premiepensionsfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2003/04:91 Vissa premiepensionsfrågor.

I propositionen föreslås att premiepension skall kunna utbetalas redan fr.o.m. den månad då ansökan kommit in till försäkringskassan. Vidare föreslås vissa justeringar av reglerna för premiepensionssparares övergång till traditionell livförsäkring. Viss begränsning föreslås vad avser återkrav av premiepension. Reglerna om vissa finansiella flöden inom premiepensions-systemet vid ändrad pensionsrätt föreslås upphävas.

Ett förslag avser inte bara premiepensionen utan hela ålderspensionen. Pensionssparare skall utan tidsbegränsning kunna återkalla eller minska sitt pensionsuttag.

Lagändringarna föreslås träda i kraft dels den 1 juli 2004, dels den 1 januari 2005.

Förslagen bedöms inte medföra några beaktansvärda ekonomiska konsekvenser för berörda myndigheter.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden	4
Bilagor	
1. Förteckning över behandlade förslag.....	6
2. Regeringens lagförslag	7

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Lagförslaget

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:91.

Stockholm den 6 maj

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Tomas Eneroth

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Eneroth (s), Sven Brus (kd), Bo Könberg (fp), Anita Jönsson (s), Mona Berglund Nilsson (s), Mariann Ytterberg (s), Anita Sidén (m), Lennart Klockare (s), Linnéa Darell (fp), Birgitta Carlsson (c), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Anna Lilliehöök (m), Göte Wahlström (s), Mona Jönsson (mp), Kurt Kvarnström (s) och Kalle Larsson (v).

Ärendet och dess beredning

Premiepensionsmyndigheten (PPM) har till regeringen kommit in med två skrivelser där myndigheten pekar på behovet av vissa ändringar i de delar av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP) som gäller premiepensionssystemet.

Regeringens förslag har beretts med Genomförandegruppen, arbetsgruppen med representanter för de fem riksdagspartier som står bakom pensionsöverenskommelsen från 1994.

Regeringen har i enlighet med Lagrådets synpunkter i förtydligande syfte justerat en bestämmelse.

Ingen motion har väckts med anledning av propositionen.

Propositionens lagförslag återfinns i *bilaga 2*.

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen föreslås ändringar i LIP.

Det nuvarande förbudet att återkalla en begäran om övergång till traditionell livförsäkring ändras så att en återkallelse skall kunna göras fram till dess att PPM påbörjat inlösen av pensionsspararens innehav.

I likhet med vad som gäller för inkomstpension och tilläggspension skall premiepension kunna utges fr.o.m. den månad då ansökan kommit in till försäkringskassan. Däremot föreslås att ett ökat uttag av premiepensionen alltjämt skall kunna göras tidigast fr.o.m. månaden efter den då ansökan kommit in till försäkringskassan. Detta beror på att PPM för närvarande inte har tekniska förutsättningar att genomföra en ändring.

På grund av bristande reglering behövs en bestämmelse om övergång till traditionell livförsäkring under pensionstiden. Regeringen föreslår att sådan övergång skall få verkan tidigast fr.o.m. månaden efter den då begäran kom in till PPM.

Den nu gällande begränsningsregeln, att sex månader måste ha förflutit från tidpunkten för en återkallelse eller minskning av uttag av pension innan en ny sådan begäran kan få verkan, föreslås tas bort.

Vid sänkt pensionsrätt skall underskott på ett premiepensionskonto redovisas som ett negativt saldo och täckas av senare tillkommande pensionsmedel.

De situationer vid felaktig utbetalning då PPM skall framställa återkrav mot premiepensionssparare begränsas till att gälla utbetalningar som avsevärt påverkar storleken av framtida pensionsutbetalningar till pensionsspararen eller som belastar övriga pensionssparare.

Nuvarande regler om att medel vid ändrade pensionsrätter skall föras över till eller från den tillfälliga förvaltningen hos Riksgäldskontoret bedöms medföra bl.a. onödig administration och onödiga bokföringsåtgärder. De föreslås därför utgå.

PPM kommer under senare delen av år 2004 att införa system och rutiner som kan hantera den föreslagna tidigareläggningen av första utbetalningen av premiepension. I den delen föreslås därför lagändringen träda i kraft först den 1 januari 2005. Samma tidpunkt för ikraftträdande bör gälla också för borttagandet av tidsfristen vid ändring av pensionsuttag. Övriga lagförslag föreslås träda i kraft den 1 juli 2004.

Begränsningen av möjligheten att framställa återkrav gentemot pensions-sparare bedöms inte medföra några beaktansvärda ekonomiska konsekvenser för PPM. Inte heller något av de övriga förslagen kan antas medföra några merkostnader för PPM, Riksförsäkringsverket eller försäkringskassorna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som konstaterar att propositionen inte har föranlett någon motion, tillstyrker regeringens förslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2003/04:91 Vissa premiepensionsfrågor har regeringen (Finansdepartementet) föreslagit att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

Lagförslaget återfinns som bilaga 2 till betänkandet.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 2 §, 12 kap. 2 och 3 §§ samt 14 kap. 3–5 §§ lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.2 §¹

Pensionsspararen har rätt att på begäran få ut sin premiepension i form av en livränta med garanterade belopp. Den finansiella risken för de tillgångar som motsvarar tillgodohavandet på pensionsspararens premiepensionskonto övergår då på Premiepensionsmyndigheten. Pensionen skall bestämmas med utgångspunkt i tillgångarnas värde vid inlösen av innehavet. Inlösen skall ske snarast efter det att begäran kom in till myndigheten, dock tidigast månaden före den då livräntan första gången skall betalas ut.

En övergång *enligt första stycket* får göras tidigast när pensionsspararen börjar ta ut premiepension. När en begäran om övergång har kommit in till myndigheten, kan begäran inte återkallas. Övergången måste avse hela tillgodohavandet på premiepensionskontot och gäller även för medel som senare tillförs kontot.

En övergång *till livränta* får göras tidigast när pensionsspararen börjar ta ut premiepension. En övergång som begärs senare får verkan tidigast från och med månaden efter den då begäran kom in till Premiepensionsmyndigheten.

När Premiepensionsmyndigheten har påbörjat inlösen av pensionsspararens innehav, kan begäran inte återkallas. Övergången måste avse hela tillgodohavandet på premiepensionskontot och gäller även för medel som senare tillförs kontot.

12 kap.2 §²

Ålderspension skall utges från och med den månad som anges i ansökan, dock tidigast från och med den månad ansökan kom in till den allmänna försäkringskassan. *Premiepension utges dock*

Ålderspension skall utges från och med den månad som anges i ansökan, dock tidigast från och med den månad ansökan kom in till den allmänna försäkringskassan.

¹ Senaste lydelse 1999:390.

² Senaste lydelse 2003:301.

tidigast från och med månaden efter det att ansökan kom in till den allmänna försäkringskassan.

Har den pensionsberättigade uppburit sjukersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn omedelbart före 65 års ålder får inkomst- och tilläggspension beviljas för högst tre månader före ansökningsmånaden, dock tidigare från och med den månad då den pensionsberättigade fyllde 65 år.

Vad som föreskrivs i 1 § första stycket och 2 § första stycket gäller också i fråga om ökat uttag av ålderspension enligt denna lag.

Återkallelse eller minskning av uttag av ålderspension enligt denna lag får göras genom skriftlig anmälan till den allmänna försäkringskassan. Ändringen skall göras från och med den månad som anges i anmälan, dock tidigare från och med månaden efter den månad då anmälan kom in till den allmänna försäkringskassan. *Har uttag av ålderspension enligt denna lag tidigare återkallats eller minskats får dock ny återkallelse eller minskning av sådant uttag inte avse tid före sex månader efter det att den tidigare återkallelsen eller minskningen började gälla.*

3 §

Vad som föreskrivs i 1 § första stycket och 2 § första stycket gäller också i fråga om ökat uttag av ålderspension enligt denna lag. *Ökat uttag av premiepension kan dock tidigare göras från och med månaden efter den då ansökan kom in till den allmänna försäkringskassan.*

Återkallelse eller minskning av uttag av ålderspension enligt denna lag får göras genom skriftlig anmälan till den allmänna försäkringskassan. Ändringen skall göras från och med den månad som anges i anmälan, dock tidigare från och med månaden efter den månad då anmälan kom in till den allmänna försäkringskassan.

14 kap.

3 §³

Om ett beslut innebär att fastställd pensionsrätt för premiepension har höjts, skall Premiepensionsmyndigheten föra över medel som motsvarar det uppräknade beloppet enligt 2 § från den tillfälliga förvaltningen

Om ett beslut innebär att fastställd pensionsrätt för premiepension har höjts, skall Premiepensionsmyndigheten föra över medel som motsvarar det uppräknade beloppet enligt 2 § till fonder på det sätt som anges i

³ Senaste lydelse 2002:50.

enligt 8 kap. 1 § till fonder på det sätt som anges i 8 kap. 4 § tredje stycket. Om pensionsspararen har börjat ta ut premiepension i form av livränta enligt 9 kap. 2 §, skall beloppet i stället föras över till Premiensionsmyndighetens livränteverksamhet.

8 kap. 4 § tredje stycket. Om pensionsspararen har börjat ta ut premiepension i form av livränta enligt 9 kap. 2 §, skall beloppet i stället föras över till Premiensionsmyndighetens livränteverksamhet.

4 §⁴

Om ett beslut innebär att fastställd pensionsrätt för premiepension har sänkts, skall Premiensionsmyndigheten föra över medel som motsvarar det uppräknade beloppet enligt 2 § till den tillfälliga förvaltningen enligt 8 kap. 1 § från den eller de fonder i vilka medel har placerats för pensionsspararens räkning. Fonderna skall tas i anspråk i förhållande till värdet av innehavet i varje fond. Har pensionsspararen tagit ut premiepension i form av livränta enligt 9 kap. 2 §, skall beloppet i stället betalas av Premiensionsmyndigheten med omräkning av fastställda livräntebelopp.

Om ett beslut innebär att fastställd pensionsrätt för premiepension har sänkts, skall Premiensionsmyndigheten ta ut medel som motsvarar det uppräknade beloppet enligt 2 § från den eller de fonder i vilka medel har placerats för pensionsspararens räkning. Fonderna skall tas i anspråk i förhållande till värdet av innehavet i varje fond. Har pensionsspararen tagit ut premiepension i form av livränta enligt 9 kap. 2 §, skall beloppet i stället betalas av Premiensionsmyndigheten med omräkning av fastställda livräntebelopp.

Om beloppet inte täcks av tillgodohavandet på pensionsspararens premiepensionskonto, skall det resterande beloppet återkrävas av spararen om sänkningen av pensionsrätten beror på att den pensionsgrundande inkomsten av annat förvärvsarbete har sänkts eller på att pensionsrätt inte borde ha tillgodoräknats till följd av bestämmelserna i 4 kap. 4 § om bristande eller underlåten avgiftsbetalning. I andra fall skall det resterande beloppet återkrävas endast om pensionsspararen genom att lämna oriktiga uppgifter eller genom att underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet har orsakat

Om beloppet inte täcks av tillgodohavandet på pensionsspararens premiepensionskonto, skall det resterande beloppet redovisas som ett underskott på kontot. Om det senare fastställs ny pensionsrätt för spararen, skall underskottet täckas innan medel förs över till förvaltning enligt 8 kap. 2 §.

⁴ Senaste lydelse 2002:50.

att pensionsrätt för premiepension har fastställts felaktigt eller med ett för högt belopp.

Om det finns särskilda skäl får Premiepensionsmyndigheten helt eller delvis efterge krav på återbetalning enligt andra stycket.

5 §⁵

Om pensionsspararen i annat fall än som avses i 4 §, genom att lämna oriktiga uppgifter eller genom att underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälnings-skyldighet, har orsakat att premiepension har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp, skall pensionsspararen återbetala det felaktigt utbetalda beloppet, ökat med basränta enligt 19 kap. 3 § skattebetalningslagen (1997:483) från utbetalningsdagen till och med dagen för Premiepensionsmyndighetens beslut om återkrav. Detsamma gäller om pension i annat fall har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och den som har uppburit pensionen insett eller skäligen borde ha insett detta.

Om premiepension har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp, skall Premiepensionsmyndigheten besluta om återbetalning av pension, om den som uppburit pensionen

1. orsakat detta genom att lämna oriktiga uppgifter eller underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälnings-skyldighet, eller

2. insett eller skäligen borde ha insett att pensionen lämnades felaktigt eller med ett för högt belopp.

Premiepensionsmyndigheten skall dock besluta om återbetalning bara om felet belastar övriga pensionssparare eller kan innebära en avsevärd påverkan på framtida utbetalningar av pension till pensionsspararen.

Det felaktigt utbetalda beloppet skall vid återkrav ökas med basränta enligt 19 kap. 3 § skattebetalningslagen (1997:483) från utbetalningsdagen till och med dagen för Premiepensionsmyndighetens beslut om återkrav.

⁵ Senaste lydelse 1999:390.

Om det finns särskilda skäl får Premiepensionsmyndigheten helt eller delvis efterge krav på återbetalning.

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 9 kap. 2 § och 14 kap. 3–5 §§ den 1 juli 2004, och i övrigt den 1 januari 2005.

2. De nya bestämmelserna i 14 kap. 5 § tillämpas även för pension som har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp före lagens ikraftträdande.